

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75531691
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Knut og Toril Sivertsen
Tollådsveien 826
8114 TOLLÅ

Saksbehandler Oskar Nyheim Pettersen

Vår ref. 2019/148

Deres ref.

Dato 14.06.2021

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - bruk av helikopter for kartlegging av kulturminner - Knut og Toril Sivertsen

På styremøte den 11.06.21 ble følgende enstemmig vedtatt:

Knut og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for lavtflyging samt landing med helikopter for kartfesting og registrering av samiske kulturminner i 2021. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 på følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for to valgfrie døgn barmarkssesongen 2021
- Saltfjellet reinbeitedistrikt skal kontaktes før flyging. Det skal ikke landes i områder hvor det står mye rein
- Statskog Fjelltjenesten v. Kristian Sivertsen skal kontaktes før flyging

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at de registrerte kulturminnene kan bli presentert for styret

Fullstendig protokoll og saksgang følger

Med hilsen

Oskar Nyheim Pettersen
nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Statskog Fjelltjenesten avd. Fauske	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Beiarn kommune	Kommunehuset,	8110	Moldjord
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Saltfjellet reinbeitedistrikt v/ PerThomas Kuhmunen	Saltfjellveien 2086	8255	RØKLAND

Nasjonalpark	Saltfjellet-Svartisen, Junkerdal, Låhko, Sjunkehatten og Rago
Naturresevat	Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura
Landskapsvernområde	Saltfjellet og Gåsvatnan

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/148-0

Saksbehandler: Oskar Nyheim Pettersen

Dato: 01.06.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark - bruk av helikopter for kartlegging av kulturminner - Knut og Toril Sivertsen

Forslag til vedtak

Knut og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for lavtflyging samt landing med helikopter for kartfesting og registrering av samiske kulturminner i 2021. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 på følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for to valgfrie døgn barmarkssesongen 2021
- Saltfjellet reinbeitedistrikt skal kontaktes før flyging. Det skal ikke landes i områder hvor det står mye rein (>20 stk).
- Statskog Fjelltjenesten v. Kristian Sivertsen skal kontaktes før flyging

Saksprotokoll i Midtre Nordland nasjonalparkstyre - 11.06.2021

Styrets behandling

Inga-Lill Sundset foreslo et tillegg og en endring av i vedtaket. Hun ville ta bort parentesen som presiserte antall rein, og vil ha med at styret skal få presentert funn og registrering av kulturminnene.

Inga-Lill Sundsets endringer ble enstemmig vedtatt.

Styrets vedtak – enstemmig:

Knut og Toril Sivertsen gis dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark for lavtflyging samt landing med helikopter for kartfesting og registrering av samiske kulturminner i 2021. Dispensasjonen gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 på følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder for to valgfrie døgn barmarksesongen 2021
- Saltfjellet reinbeitedistrikt skal kontaktes før flyging. Det skal ikke landes i områder hvor det står mye rein.
- Statskog Fjelltjenesten v. Kristian Sivertsen skal også kontaktes før flyging

Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker at de registrerte kulturminnene kan bli presentert for styret.

Bakgrunn

I epost 24. mai 2021 søker Knut og Toril Sivertsen om å få benytte helikopter for registrering av samiske kulturminner i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Knut og Toril Sivertsen fra Tållådalen i Beiarn har gjennom mange år arbeidet med å registrere samiske kulturminner i fjellområdene rundt Beiarn og i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Deres virksomhet har kastet lys over den samiske historien i området, og et stort antall kulturminner har blitt registrert i kulturminnedatabasen Askeladden.

Nasjonalparkstyret har i tidligere saker gitt tillatelse til Knut og Toril Sivertsen for bruk av snøskuter til dette registreringsarbeidet både i 2019, 2020 og 2021. Registreringene på vinteren har sine begrensninger ved at snøen dekker til og skjuler kulturminner og viktige spor i terrenget. Spesielt i dype og snørike dalfører. De har nå fått midler fra Sametinget til å gjennomføre registreringsarbeidet med helikopter og har knyttet seg til de lokale kjentmennene og reindriftsutøverne Per Josef Blind og Per Nils Kuhmunen. Per Josef Blind vil føre helikopteret og Per Nils Kuhmunen blir med som kjentmann. Disse i tillegg til Knut og Toril kjenner til flere kulturminner i området som er dårlig dokumentert og kartfestet. De planlegger å gjennomføre flyvingen relativt seint på året for å være sikre på at alt av interesse er tinet frem i områdene Bjøllådalen, Tespdalen, Blakkådalen og Stormdalsområdet. Sametinget har gitt sin tilslutning til prosjektet og presiserer at dette er

viktige områder for registrering av kulturminner. Dette er områder langt unna allfarvei, og ved å kunne benytte seg av helikopter vil de rekke over flere interessante lokaliteter på kort tid. Sametinget har også satt som vilkår for sin tildeling av midler at kulturminner legges inn i Askeladden (database for kulturminner).

Tildelte midler rekker i utgangspunktet bare til en dags flyving, men i tilfellet ytterligere finansiering skulle komme på plass ønsker de en tillatelse for å kunne fly i to dager.

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og skal behandle dispensasjonssøknader for verneområdet.

Formålet med forskriften for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- et tilnærmet intakt høyfjellsøkosystem med det naturlige naturmangfoldet, herunder arter, bestander, naturtyper, landskap og geologi
- variasjonsbredden av naturtyper og landskap med nord-sørgrensen for en rekke arter
- et viktig økologisk funksjonsområde for fjellrev
- et av Norges største isbremmassiver, Svartisen, med avsmeltningsområder og glasiale løsmasseavsetninger
- deler av kjerneområdet for norske grotte- og karstforekomster med, med Pikhågan, Jordtullasystemet, Marmorslottet og Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- de viktige våtmarksområdene Krukkimyrene og Riebbievaggi
- et referanseområde for å følge utviklingen i naturen

I tillegg skal forskriften sammen med forskriftene om Gåsvatnan, Saltfjellet og Nattmoråga landskapsvernområder og Blakkådalen, Dypen, Fisktjønnna og Semska-Stødi naturreservater bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Forskriften skal gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i nasjonalparken, jfr. § 8. om motorferdsel. Aktiviteten det søkes om finnes heller ikke i lista over hva forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid

gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig gjennom naturmangfoldloven § 48.

Søknaden er også behandlet etter prinsippene i naturmangfoldlovens § 8-12.

Vurdering

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er i utgangspunktet forbudt i nasjonalparken da dette kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelser, forurensning og støy

Det går ferdselsårer og turistforeningsstier i det aktuelle området, og turgåere som måtte befinne seg her kan oppleve flyvingen forstyrrende. Vi vurderer imidlertid denne forstyrrelsen for å få liten innvirkning på friluftslivet ved at den raskt går over, og at den med stor sannsynlighet vil ramme få personer.

I områdene det skal flys i er det flere hekke- og ynglelokaliteter av både rovfugl og fjellrev. Det skal imidlertid flys seint på sommeren, som regnes for å være en robust periode sammenlignet andre årstider. Dette er arter som er spesielt sårbare på vårparten i yngle- og hekketid. Forstyrrelsen vil dessuten vare over en relativt kort tidsperiode og raskt gå over. Reindriftsutøvere er selv best i stand til å bedømme om flyvingen i dette området, på det aktuelle tidspunktet vil føre til for store forstyrrelser på rein og derfor er åpnet opp for at de kan motsette seg flyvingen gjennom vilkår.

Miljødirektoratet lanserte i 2015 en veileder om forvaltningas håndtering av kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven: «Det er et faktum at registrering av alle typer kulturminner i skog, fjell, utmark, kyst og under vann er mangelfull. Noe registrering er gjort i forbindelse med verneplanprosesser. Til tross for mangler i dagens databaser må målet på lengre sikt være å få til en kunnskapsbasert forvaltning av kulturminnene i nasjonalparker». Veilederen beskriver verneområdeforvaltningens rolle i registreringene: «Verneområdeforvaltningen har et ansvar for at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig, og bør initiere registreringer når en ser behov for dette». Resultatene fra kartlegginger legges i Askeladden (database for kulturminner), som forvaltninga benytter i sin saksbehandling. Samiske kulturminner er dessuten innlemmet som en del av verneformålet for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Forvaltningsmyndigheten har med andre ord et ansvar for å verne om og øke kunnskapsgrunnlaget på temaet også gjennom forskriften.

De omsøkte registreringene vil kunne styrke formålet med vernet av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Funnene fra kartleggingene som ble gjennomført i 2019 ble presentert for befolkningen i Beiarn og nasjonalparkforvalter høsten 2019. Dette styrker den kulturelle og sosiale verdiskapingen gjennom økt lokal stolthet og identitet ved bevisstgjøring og kunnskapsbygging om lokale natur- og kulturverdier.

For oss nasjonalparkforvaltere er kunnskap om kulturminner viktige bidrag som vi kan nytte både i formidlingsarbeid, saksbehandling og besøksforvaltning.

Selv om helikopterflyvingen kan føre til forstyrrelser på friluftsliv, dyreliv og rein vurderer vi omfanget av flyvingen ikke til å kunne stride mot verneformålet eller påvirke verneverdier i nevneverdig grad. Registreringene kan være med å styrke formålet med vernet, ved at kunnskapsgrunnlaget på samiske kulturminner økes. Sametinget har gitt sin tilslutning til prosjektet og poengterer viktigheten av å få dokumentert kulturminnene i dette området før resurspersonene forsvinner. Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere konsekvensene av helikopterflyvingen vurderes til å være godt nok slik at føre-var-prinsippet ikke kommer til anvendelse. Helikopterflyvingen sammen med annen lovlig aktivitet i området vurderes ikke til å representere en for stor samlet belastning på økosystemet.

Konklusjon

Knut og Toril Sivertsen gis tillatelse til å gjennomføre registreringer av kulturminner i Saltofjellet-Svartisen nasjonalpark ved bruk av helikopter i 2021.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt: